

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cofnodion cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 29 Mehefin 2026.

Mae papurau'r cyfarfod ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar gael yn [Saesneg](#) neu [Saesneg a Chymraeg](#).

I weld y cyflwyniad a'r drafodaeth ddilynol ar gyfer unrhyw eitem ar yr agenda yn Rhan I, cliciwch ar yr hyperddolen sydd yn ei deitl isod.

Yn bresennol: Y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson (Cadeirydd); Y Cynghorydd N.C. Thomas (Is-gadeirydd); Y Cynghorwyr G. Bruce, G.D.D. Carroll, E. Goodjohn, S.M. Hanks, K.P. Mahoney, S.D. Perkes a J. Protheroe.

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorydd I.R. Buckley.

111 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol."

112 [DATGANIADAU BUDDIANT](#) –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

113 [COFNODION](#) –

PENDERFYNWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 2 Mawrth 2026 fel cofnod cywir.

114 [ADRODDIAD BLYNYDDOL PENNAETH Y GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD 2025/26](#) (PGD) –

Rhoddodd yr adroddiad grynodeb i'r Pwyllgor o'r ystod eang o ddyletswyddau a gyflawnwyd o fewn y maes gwasanaeth drwy gydol y flwyddyn, ochr yn ochr â datblygiadau a chynlluniau parhaus, ac roedd yn cwmpasu ystod o feysydd o fewn Gwasanaethau Democrataidd gan gynnwys:

- Trosolwg o'r tîm;
- Meysydd cyfrifoldeb;
- Cyfarfodydd Aml-leoliad;
- Digidol;

- Ail-lunio Craffu;
- Pwyllgorau Eraill;
- Swyddfa'r Maer;
- Swyddfa'r Cabinet;
- Meysydd Democrataidd eraill;
- Cydweithio â meysydd eraill;
- Sefyllfa ariannol;
- Blaenoriaethau sydd ar ddod ar gyfer 2026/27;
- Asesiad Cyffredinol o 2025/26.

Rhoddodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd sicrwydd i'r Aelodau eu bod yn teimlo bod digon o adnoddau i alluogi cyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol fel sy'n ofynnol o dan Fesur Llywodraeth Leol 2011.

Gofynnodd y Cyngorydd Hanks a oedd y gorwariant ar wasanaethau post yn cael ei reoli gan effeithlonrwydd prosesau digidol, ac a fyddai deddfwriaeth newydd ynghylch cofrestru pleidleiswyr awtomatig yn arwain at heriau adnoddau, ac ymatebodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd fod gwaith ar y gweill gyda gwasanaethau i geisio lleihau costau post, ond bod newidynnau na ellir eu rheoli i'w hystyried, ac y byddai'r tîm Cofrestru Etholiadol yn cefnogi cyflawni'r deddfwriaeth newydd. Myfyriodd y Cyngorydd Hanks hefyd ar y daith gadarnhaol yr oedd yr Aelodau wedi'i gwneud o amgylch TGCh a Digidol yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Nododd y Cyngorydd Carroll y sylwadau a oedd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad am Ail-lunio Craffu a gofynnodd a fyddai'n bosibl i bob Aelod gael slot amser i greu proses sy'n cael ei gyrru gan gyfnewid mwy. Ymatebodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd y byddai hyn yn fater i'r Pwyllgorau unigol ei ystyried ar hyn o bryd, ond bod sesiynau datblygu i'w cynnal yn yr Hydref mewn ymateb i adolygiad Archwilio Cymru, a dyma fyddai'r lle priodol i'w godi gydag Aelodau Craffu eraill.

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid nodi Adroddiad Blynyddol Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd (Atodiad A i'r adroddiad).

(2) Y mae'r Pwyllgor yn fodlon bod digon o adnoddau i ymgymryd â swyddogaeth Ddemocrataidd y Cyngor.

Rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Cadw dan adolygiad y ddarpariaeth gan y Cyngor o adnoddau digonol i gyflawni swyddogaethau'r Gwasanaethau Democrataidd yn unol â Chylch Gorchwyl y Pwyllgor.

115 [CANLYNIADAU AROLWG BLYNYDDOL YR AELODAU 2025/26](#) (PGD) –

Crynhodd yr adroddiad ganfyddiadau allweddol o Arolwg Blynyddol Aelodau Etholedig a Chyfetholedig Cyngor Bro Morganwg a gynhaliwyd yn ystod Gwanwyn 2026, a ddisodlodd yr Arolwg Effaith Craffu Blynyddol blaenorol, a fyddai hefyd yn cael ei gynnal yn flynyddol.

Ceisiodd yr Arolwg adborth gan bob Aelod Etholedig a Chyfetholedig ar drefniadau cymorth, ymgysylltu a chraffu dros flwyddyn ddinesig 2024-25. Nod yr Arolwg byr oedd helpu Gwasanaethau Democrataidd i ddeall pa mor effeithiol oedd y newidiadau a wnaed yn ystod y flwyddyn, nodi beth oedd yn gweithio'n dda, a thynnu sylw at unrhyw feysydd lle gallai fod angen gwelliant neu hyfforddiant pellach.

Oherwydd natur yr Arolwg, cafodd y canlyniadau eu hanonimeiddio er mwyn caniatáu i'r ymatebwyr fod mor onest â phosibl yn eu myfyrdodau. Roedd dadansoddiad llawn o'r canlyniadau ar gael yn Atodiad A i'r adroddiad. Byddai'r Aelodau Cyfetholedig yn cael eu cysylltu ar wahân i ddeall eu profiadau fel Aelodau er mwyn helpu i lywio gweithgareddau gwella yn y dyfodol.

Byddai canfyddiadau'r Arolwg yn cael eu defnyddio i lywio camau gweithredu gwella ar gyfer Gwasanaethau Democrataidd, fel y'u cynhwysir yn Atodiad B i'r adroddiad, ochr yn ochr â dysgu a ddefnyddir fel gwybodaeth i lywio datblygiad y Rhaglen Sefydlu a Datblygu Aelodau ar gyfer carfan 2027 o Aelodau.

Mynegodd y Cynghorwyr Dr. Johnson, Thomas a Hanks anfodlonrwydd mai dim ond 26 allan o 54 o Gynghorwyr a ymatebodd i'r Arolwg a themlent fod diffyg cyfranogiad gan y rhan fwyaf o'r Aelodau yn ddigalon er gwaethaf ymdrechion dro ar ôl tro i annog cyfranogiad, gan nodi bod yr Arolwg wedi'i fwriadu i yrru gwelliant parhaus i'r Cyngor. Cododd y Cynghorydd Hanks hefyd fod ymgysylltu ag Expos hefyd yn her i'r Aelodau, a themlent fod y digwyddiadau'n gyfle i ymgysylltu ag amrywiaeth o swyddogion o bob rhan o'r Cyngor.

PENDERFYNWYD –

- (1) Y dylid nodi'r dadansoddiad o'r canfyddiadau fel y'u nodwyd yn yr adroddiad, gan gynnwys y canfyddiadau manwl yn Atodiad A i'r adroddiad.
- (2) Y dylid cymeradwyo'r cynllun gweithredu arfaethedig sy'n nodi meysydd i'w gwella (Atodiad B i'r adroddiad) i'w ymgymryd ag ef gan y Gwasanaethau Democrataidd.

Rhesymau dros y penderfyniadau

- (1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.
- (2) Cytuno ar gamau gwella oherwydd yr ymatebion i'r Arolwg a ddarparwyd.

116 [POLISI CYFARFODYDD AML-LEOLIAD WEDI'I DDIWEDDARU](#) (PGD) –

Derbyniodd y Cabinet ddiweddariad ar 20 Rhagfyr 2021 a oedd yn rhoi diweddariad cynnydd ar ofynion deddfwriaethol Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a gweithredu ateb hybrid i'w ddefnyddio yng nghyfarfodydd y Cyngor. Cyngorodd yr adroddiad, ar 1 Mai 2021, fod Adran 47 o'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i bob Awdurdod Lleol wneud a chyhoeddi trefniadau er mwyn sicrhau bod modd cynnal cyfarfodydd trwy unrhyw offer neu gyfleuster arall a oedd yn galluogi pobl nad oeddent yn yr un lle i fynychu'r cyfarfod.

Ar 25 Ebrill 2022, cymeradwyodd y Cabinet y Polisi Cyfarfodydd Aml-Leoliad (MLM) cychwynnol, a gafodd ei ddiweddaru wedi hynny ym mis Mawrth 2023, Rhagfyr 2023 a Gorffennaf 2024.

Bwriad yr adroddiad oedd rhoi Polisi Rheoli a Rheoli Llafur diwygiedig i'r Cabinet gan ystyried y Ddeddf a'r Canllawiau Statudol ar Gyfarfodydd Aml-Leoliad a byddai gofyn i'r Cabinet ystyried a chymeradwyo'r Polisi Rheoli a Rheoli Llafur drafft diwygiedig sydd ynghlwm fel Atodiad A i'r adroddiad.

Crynhodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd y diweddariadau allweddol fel a ganlyn:

- Newidiadau dylunio i adlewyrchu Bro 2030 a brandio corfforaethol diwygiedig y Cyngor;
- Mewnosod tabl o sut y byddai cyfarfodydd unigol yn cael eu cynnal ochr yn ochr â manylion y ddarpariaeth ffrydio iaith Gymraeg ychwanegol;
- Gwybodaeth ganllawiau ategol bellach i gefnogi iechyd, diogelwch a lles unigol yr Aelodau.

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid y Polisi Cyfarfodydd Aml-Leoliad Drafft, sydd ynghlwm yn Atodiad A i'r adroddiad, ynghyd ag unrhyw bwyntiau adborth, yn cael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried a'u cymeradwyo ymhellach.

(2) Y dylid adolygiad o'r Polisi yn cael ei gynnal ar ôl derbyn unrhyw ganllawiau statudol pellach gan Lywodraeth Cymru, unrhyw ofynion hygrychedd a rhwymedigaethau Cyfranogiad y Cyhoedd y Cyngor.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1) I Aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd gyfrannu at ddatblygiad y polisi cyn iddo gael ei ystyried gan y Cabinet.

(2) Gan ystyried y canllawiau statudol a dderbyniwyd, gofynion hygrychedd a rhwymedigaethau Cyfranogiad y Cyhoedd y Cyngor.

117 [STRATEGAETH DATBLYGU AELODAU DDRAFFT 2027-32](#) (PGD) –

Roedd y Strategaeth wedi bod ar waith ers nifer o flynyddoedd ac fe'i hadolygwyd ddiwethaf yn 2021. Nododd y Strategaeth y dull a gymerodd y Cyngor o ran datblygu a chefnogi ei Aelodau Etholedig.

Roedd y Strategaeth wedi'i hadnewyddu, sydd ynghlwm yn Atodiad A i'r adroddiad, wedi'i diweddaru i adlewyrchu egwyddorion Bro 2030 ochr yn ochr â diweddariadau i'r strwythur ehangach, ond arhosodd ei hethos yn ddigyfnewid i raddau helaeth o 2021 gan ei fod yn dal i fod yn addas at y diben gyda'r prif themâu canlynol yn parhau i fod yn berthnasol:

- ymrwymiad i gefnogi anghenion datblygu pob Aelod Etholedig i'w cynorthwyo i gyflawni'r rolau a gyflawnwyd ganddynt yn ystod eu cyfnod yn y swydd;
- proses ar gyfer nodi anghenion datblygu lleol a chenedlaethol, ar y cyd ac unigol pob Aelod;
- darparu proses adolygu bersonol a oedd ar gael i bob Aelod, ac a fyddai'n eu galluogi i adolygu a nodi eu hanghenion datblygu personol.

Nodasant y byddai datblygiad yn cael ei wneud mewn pum maes allweddol gan gynnwys:

- Cyfnod 1 – Gwybodaeth a Sgiliau Craidd;
- Cyfnod 2 – Pwyllgorau;
- Cyfnod 3 – Datblygiad Corfforaethol;
- Cyfnod 4 – Gwybodaeth Benodol i Wasanaethau;
- Cyfnod 5 – Atgoffa a Datblygiad Parhaus.

Cynhaliwyd Rhaglen Sefydlu a Datblygu gynhwysfawr yn dilyn Etholiad Llywodraeth Leol 2022 a oedd wedi llywio strwythur yr amserlen arfaethedig yn 2027, ochr yn ochr â gwybodaeth arall megis Arolwg Sefydlu Aelodau Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Os cytunir arni, byddai'r Strategaeth hon yn llywio datblygiad y Rhaglen Sefydlu Aelodau i ddechrau ym mis Mai 2027, a fyddai'n cael ei rhannu yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Nododd y Cynghorydd Thomas y dylai diweddariadau ar gyfer hyfforddiant lled-farnwrol megis Cynllunio a Thrwyddedu fod yn orfodol hefyd i annog Aelodau i gymryd rhan, ac nid dim ond ar ôl eu penodi.

Nododd y Cynghorydd Goodjohn nad oedd sesiynau cyflwyno yn cael eu defnyddio digon o'r blaen a cheisiodd ddeall a oedd ystyriaeth yn cael ei rhoi i sut y gellid gwneud y rhain yn wahanol, gan eiriol dros ddull sy'n cynnwys dadleuon ffug ac archwiliad pellach o swyddogaethau'r Pwyllgor, a gofynnodd hefyd am y gefnogaeth i Aelodau Cabinet newydd posibl. Ymatebodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd y byddai manylion y cyflwyniad yn dilyn mewn diweddariad yn y dyfodol ond bod gobaith y byddai sawl dull hyfforddi, a bod gwaith cyfochrog yn digwydd gyda Chyfarwyddwyr ynghylch cefnogi Aelodau Cabinet newydd posibl.

Mynegodd y Cynghorydd Mahoney rwystredigaeth gyda'r syniad o orfodi hyfforddiant an-dechnegol a nododd y dylai Cynghorwyr ddefnyddio eu barn eu hunain i ddeall yr hyn yr oedd angen iddynt ei fynychu, gan ddefnyddio cefnogaeth y Gwasanaethau Democrataidd yn ôl yr angen hefyd.

Tynnodd y Cynghorydd Protheroe sylw at bwysigrwydd Cynghorwyr profiadol yn mynychu sesiynau hyfforddi i gefnogi a rhannu gwybodaeth gydag Aelodau newydd eu hethol, waeth beth fo'u profiad blaenorol eu hunain ac i sicrhau eu bod yn gyfredol â'r datblygiadau polisi diweddaraf.

Gwrthwynebodd y Cynghorydd Carroll gynnwys hyfforddiant cydraddoldeb gorfodol, gan ddadlau bod hyfforddiant o'r fath yn ddadleuol ac y dylid cyfyngu modiwlau gorfodol yn llym i anghenion technegol neu gyfreithiol. Eglurodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, er nad oedd yn ofyniad cyfreithiol i ddarparu hyfforddiant, fod Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (DCSC) yn ei gwneud yn ofynnol i Gynghorwyr ddangos "Sylw Dyledus" wrth wneud penderfyniadau, a bod hyfforddiant yn rhan allweddol o'u galluo i wneud hynny.

Nododd y Cynghorydd Bruce hefyd fod yr Aelodau'n dod â sgiliau a hyfforddiant unigol fel rhan o'u rôl, ac roedd achlysuron lle nad oedd hyfforddiant gorfodol yn angenrheidiol i'r Aelodau hyn.

Cynhaliwyd Pleidlais Gofnodedig ynghylch "Hyfforddiant Cydraddoldeb yn Hanfodol i bob Cynghorydd" fel a ganlyn:

Aelod	O Blaid	Yn Erbyn	Ymatal
G. Bruce		√	
G.D.D. Carroll		√	
E. Goodjohn	√		
S.M. Hanks	√		
I.J. Johnson	√		
K.P. Mahoney		√	
S.D. Perkes	√		
J. Protheroe	√		
N.C. Thomas	√		
CYFANSWM	6	3	0

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid y pynciau a gynhwysir yn y tabl sydd ynghlwm yn Atodiad B i'r adroddiad yn cael eu cymeradwyo, gan gynnwys y meysydd dysgu a ystyriwyd yn hanfodol (gorfodol) neu'n argymelledig (heb fod yn hanfodol) a bod hyn yn cael ei gynnwys fel rhan o adnewyddu'r Strategaeth Datblygu Aelodau.

(2) Y dylid y Strategaeth Datblygu Aelodau wedi'i hadnewyddu, sydd ynghlwm yn Atodiad A i'r adroddiad, yn cael ei chymeradwyo i lywio datblygiad y Rhaglen Sefydlu Aelodau yn y dyfodol a'i chyfeirio at y Cabinet i'w hystyried a'i chymeradwyo.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1) I gydnabod meysydd pwnc dysgu hanfodol ac argymelledig i'w cynnwys yn Strategaeth y Cyngor.

(2) I geisio cymeradwyaeth y Cabinet i'r Strategaeth wedi'i hadnewyddu.

118 [RHAGLEN WAITH YMLAEN Y PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD](#) (PGD) –

Er mwyn i'r Pwyllgor gael cyfeiriad clir ar gyfer teithio, roedd Rhaglen Waith Ymlaen ddrafft dros dro wedi'i chynllunio ar gyfer blwyddyn ddinesig 2026-2027 (Atodiad A i'r adroddiad).

Roedd y Rhaglen Waith Ymlaen ddrafft yn cynrychioli eitemau hysbys ar hyn o bryd, ac mae'n debyg y byddai'n cael ei diweddarau'n barhaus, gyda chytundeb rhwng y Cadeirydd a Phennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, yn seiliedig ar ddatblygiadau ehangach y Cyngor neu'r genedl, ochr yn ochr ag awgrymiadau gan Gynghorwyr ac aelodau'r cyhoedd (os yw'n briodol).

PENDERFYNWYD – Y dylid cytuno ar y Rhaglen Waith Ymlaen ddrafft ar gyfer blwyddyn ddinesig 2026/27.

Rheswm dros y penderfyniad

Er mwyn caniatáu i'r Pwyllgor gael rhaglen waith glir wedi'i strwythuro i gefnogi eu gwaith parhaus.